T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2021/527
KARAR NO: 2021/497
KARAR TR: 18/10/2021

ÖZET: Geçici Köy Korucusuolarak görev yapan davacının sigortalılık süresinin tespiti ve idarece eksik yatırıldığı ileri sürülen sigorta primlerinin ödenmesi istemiyle açtığı davanın, ADLİ YARGI YERİNDE görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : S. Y.
Vekili : Av. D. Ö.
Davalı : Diyarbakır Valiliği

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, müvekkilinin 1994-2016 arası Geçici Köy Korucusu olarak Kulp İlçe Jandarma Komutanlığı bünyesinde hizmet verdiğini, Ocak 2016 tarihinde istifa ettiğini;Geçici Köy Korucularının 442 Sayılı Köy Kanununa tabi olduğunu, 676 sayılı KHK'nin 8. maddesiyle, Kanundaki*"Geçici Köy"* ibaresinin *"Güvenlik"* şeklinde değiştirildiğini, bu hükmün7070 sayılı Kanun'un 8. maddesiyle aynen kabul edilerek kanunlaştığını; 20 yılı aşkın bir süre hizmet vermesine rağmen müvekkilinin sigortasının yatırılmadığını; 442 Sayılı Köy Kanunu'na 29/04/2017 tarihli 690 Sayılı KHK'nın 48. maddesiyle, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'na Ek.15.maddenin eklendiğini;bu hükmün 1/2/2018 tarihli ve 7077 sayılı Kanun'un 44. maddesiyle aynen kabul edilip kanunlaştığını;anılan maddenin 5. fikrası incelendiğinde "*..güvenlik korucusu olarak geçen ve bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce uzun vadeli sigorta kollarına tabi olmadığı süreleri için müracaat tarihinde geçerli olan prime esas kazanç alt sınırı ve %32.5 oranı üzerinden hesaplanacak prim tutarları, tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde valiliklerce ödenir.* " hükmüyle,geçici köy korucusu olarak geçen hizmetlere ait sigorta primlerinin ödeneceğinin açıkça belirtildiğini; fakat Ek 15. maddenin6. fikrasında; "*Bu maddenin yürürlük tarihinden önce görevi sona erenler ile bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla bu Kanun kapsamında emekli, yaşlılık veya malûllük aylığı ya da 442 sayılı Kanunun mülga ek 16 ncı maddesi veya 2330 sayılı Kanun kapsamında aylık bağlanmış olanlar hakkında bu madde hükümleri uygulanmaz.*" denildiğini; böylelikle, geçici köy korucusu olarak geçen hizmetlere ait sigorta primlerinin ödenmesinin ancak kanunun yürürlük tarihi itibarıyla görevde olma şartı ile olacağının belirtildiğini; fakat, anılan 6.fikradaki görevde bulunma şartının, Anayasa'nın 2. 10. ve 60. maddelerine,5510 Sayılı Kanun'un 92. maddesine aykırı olduğunu bu nedenle Anayasa'ya aykırılık iddialarının ciddiye alınarak itiraz yoluna başvurulması gerektiğini ifade ederek; sonuçta, bu talebin yanında; müvekkilinin 1994-2016 arasında Geçici Köy Korucusu olarak geçen hizmetinin 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu kapsamında tespit edilip hizmetinin geçtiği sürelere ilişkin sigorta primlerinin ödenmesi istemiyle 09/03/2021 tarihinde adli yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. Adli Yargıda

2. **Diyarbakır 7. İş Mahkemesi 16/03/2021 tarihli ve E.2021/64, K.2021/85 sayılı kararı ile,** idari yargının görevi alanına girmesi nedeniyle davanın usulden reddine karar vermiş, bu karar istinaf yoluna başvurulmaksızın kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısımları şöyledir:

> *"7036 sayılı Kanun ve 5521 sayılı Kanun uyarınca kurulmuş olan İş Mahkemeleri, istisnai nitelikte özel mahkemelerdir. 5510 sayılı Kanunun 101 inci maddesi, bu Kanunun uygulanmasından doğan uyuşmazlıkların iş mahkemelerinde görüleceğini kurala bağlamıştır.*
>
> *...*
>
> *geçici köy koruyuculuğu sistemine bakıldığında, bu sistemin 1985 yılında kabul edilip yürürlüğe giren 3175 sayılı Kanunla ihdas edilmiş bulunduğu, geçici köy korucularının, kanun koyucu tarafından bilinçli bir seçimle, ülkemizde örgütlenmiş sosyal güvenlik kurumları ve kabul edilmiş sosyal güvenlik kanunları kapsamı dışında bırakıldığı, anılan kişilere farklı ve özel statü tanınarak özlük ve benzeri haklarının 442 sayılı Köy Kanunu ile bu Kanunun yollamada bulunduğu Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında 2330 sayılı Kanun ve Ödeme Gücü Olmayan Vatandaşların Tedavi Giderlerinin Yeşil Kart Verilerek Devlet Tarafından Karşılanması Hakkında 3816 sayılı Kanun hükümlerinde düzenlenmiş olup, buna göre, valinin önerisi ve İçişleri Bakanının onayı ile görevlendirilerek, bir anlamda ataması yapılan geçici köy korucularının sigortalılık için aranan koşulları taşımamaları karşısında 506 sayılı Kanun kapsamında zorunlu sigortalı olarak kabul edilemeyecekleri, istihdam edildikleri İçişleri Bakanlığı ile aralarında hizmet akdi ilişkisinin kurulmadığı belirgindir.*
>
> *Öte yandan; 01/10/2008 tarihinden itibaren tüm maddeleri yürürlüğe giren 5510 sayılı Kanun da geçici köy korucularını kısa ve uzun vadeli sigorta kolları kapsamına alınmamıştır.*
>
> *...*
>
> *Somut olayda; davacının geçici köy korucusu olarak çalışmasının 2016 yılı ocak ayında sona*

erdiğinden artık hakkında 5510 sayılı Kanunun Ek 15'inci maddesinin ve dolayısıyla 5510 sayılı Kanunun uygulanma imkanı bulunmamaktadır. Bu nedenle davanın 506 ve 5510 sayılı Kanun kapsamında bir hizmet tespiti istemi olmadığı, idari anlamda çalışma olduğunun tespitinin istenildiği anlaşılmakla, idari yargının görevli olduğu anlaşılmakla, (Diyarbakır BAM 8. Hukuk Dairesi'nin 2020/1319 Esas ve 2020/661 Karar sayılı ve 05/10/2020 tarihli ilamı da aynı yöndedir.) 6100 sayılı HMK'nın 114/1-b maddesine göre dava şartı olan "yargı yolunun caiz olmaması" nedeniyle davanın usulden reddine..."

3. Davacı vekili bu kez, müvekkilinin, çalıştığı sürelere ait sigorta primlerinin yatırılması amacı ile 18/01/2021 tarihinde CİMER üzerinden yapmış olduğu başvurusunun reddine dair işlemin iptali ile 5510 sayılı Kanun kapsamında hizmetlerinin tespit edilip sigorta primlerinin ödenmesine karar verilmesi istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

B. İdari Yargıda

4. **Diyarbakır 1. İdare Mahkemesi 31/05/2021 tarihli ve E.2021/831 sayılı kararı ile,** davanın görüm ve çözümü görevinin adli yargı yerine ait olduğu gerekçesiyle, 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli mahkemenin belirlenmesi için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmesine karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"... ilgili mevzuatta güvenlik korucularının görevlendirilmesinde valinin teklifi ve İçişleri Bakanının onayı aranmış, güvenlik korucularının diğer bir ilin valisinin talebi üzerine, istihdam edildikleri ilin valisinin onayı ile geçici ve süresi belirli olarak iller arasında görevlendirilebileceği, bu durumda, güvenlik korucusunun harcırahının görevlendirildiği valilik tarafından ödeneceği belirtilmiş ise de, tespit davasının 6100 sayılı Kanun'un 106. maddesinde düzenlendiği, buna karşılık 2577 sayılı Kanun'un "îdari dava türleri ve idari yargı yetkisinin sınırı" başlıklı 2. maddesinde tespit davasının belirtilmediği anlaşılmıştır.

Bu durumda, davacının geçici köy korucusu olarak çalıştığının tespitine ve buna bağlı olarak da sigorta primlerinin ödenmesine yönelik açıldığı anlaşılan davanın görüm ve çözümü görevinin adli yargı yerine ait olduğu ..."

III. İLGİLİ HUKUK

5. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun *"Tespit davası"* başlıklı 106. maddesi şöyledir:

"(1) Tespit davası yoluyla, mahkemeden, bir hakkın veya hukuki ilişkinin varlığının ya da yokluğunun yahut bir belgenin sahte olup olmadığının belirlenmesi talep edilir.

(2) Tespit davası açanın, kanunlarda belirtilen istisnai durumlar dışında, bu davayı açmakta hukuken korunmaya değer güncel bir yararı bulunmalıdır.

(3) Maddi vakıalar, tek başlarına tespit davasının konusunu oluşturamaz."

6. 442 sayılı Köy Kanunu'nun 74. maddesinin ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkraları şöyledir:

"(Ek: 26/3/1985 - 3175/1 md.; Değişik: 27/5/2007 - 5673/1 md.) Cumhurbaşkanınca tespit edilecek illerde; olağanüstü hal ilanını gerektiren sebeplere ve şiddet hareketlerine ait ciddi belirtilerin köyde veya çevrede ortaya çıkması veya her ne sebeple olursa olsun köylünün canına ve malına tecavüz hareketlerinin artması hallerinde, valinin teklifi ve İçişleri Bakanının onayı ile yeteri kadar güvenlik korucusu görevlendirilmesi kararlaştırılabilir. Bu şekilde görevlendirilecek güvenlik korucusu sayısı 40.000 kişiyi geçemez. Cumhurbaşkanı bu sayıyı yüzde elliye kadar artırmaya yetkilidir. Görevlendirmeyi gerektiren hallerin ortadan kalkması durumunda veya idarî zaruret hallerinde görevlendirmeye ilişkin aynı usûl uygulanmak suretiyle güvenlik korucusu olarak yapılan görevlendirmelere son verilebilir. (Ek cümle: 17/4/2017-KHK-690/27 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7077/23 md.) Güvenlik korucularından 55 yaşını dolduranların görevleriyle ilişikleri kesilir.

(Ek fıkra: 15/8/2016-KHK-674/21 md.; Aynen kabul: 10/11/2016-6758/21 md.) Güvenlik korucularının görev alanı, görevli oldukları köyün hudutları içinde kalan alandır. Gerektiğinde vali veya kaymakam onayı ile güvenlik korucularının görev alanları, geçici ve süresi belirli olarak köy hudutları dışına genişletilebilir ve görev yerleri değiştirilebilir. Güvenlik korucuları diğer bir ilin valisinin talebi üzerine, istihdam edildikleri ilin valisinin onayı ile geçici ve süresi belirli olarak iller arasında görevlendirilebilir. Bu durumda, güvenlik korucusunun harcırahı görevlendirildiği valilik tarafından ödenir.

(Ek : 26/3/1985 - 3175/1 md.) Köy Korucuları ve Güvenlik Korucularının görevde bulundukları süre içinde yaralanmaları, engelli hâle gelmeleri veya ölümleri halinde '2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun' hükümleri uygulanır."

7. 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun *"Sigortalı sayılanlar "* başlıklı 4. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Bu Kanunun kısa ve uzun vadeli sigorta kolları uygulaması bakımından;

a) Hizmet akdi ile bir veya birden fazla işveren tarafından çalıştırılanlar

...

sigortalı sayılırlar."

8. 5510 sayılı Kanun'un *"Prim belgeleri ve işyeri kayıtları"* başlıklı 86. maddesinin dokuzuncu fıkrası şöyledir:

"Aylık prim ve hizmet belgesi veya muhtasar ve prim hizmet beyannamesi işveren tarafından verilmeyen veya çalıştıkları Kurumca tespit edilemeyen sigortalılar, çalıştıklarını hizmetlerinin geçtiği yılın sonundan başlayarak beş yıl içerisinde iş mahkemesine başvurarak, alacakları ilâm ile ispatlayabilirlerse, bunların mahkeme kararında belirtilen aylık kazanç toplamları ile prim ödeme gün sayıları dikkate alınır."

9. 5510 sayılı Kanun'un Ek 15. maddesi şöyledir:

" (Ek: 17/4/2017-KHK-690/48 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7077/44 md.)

442 sayılı Kanunun 74 üncü maddesinin ikinci fıkrası gereğince güvenlik korucusu olarak görevlendirilenler, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılır ve haklarında uzun vadeli sigorta kolları ile genel sağlık sigortası hükümleri uygulanır.

Güvenlik korucusu olarak göreve başlayanlar ile görevleri sona erenlerin sigortalı işe giriş ve sigortalı işten ayrılış bildirgeleri, çalışmaya başladıkları tarihinden itibaren bir ay içinde ilgili valiliklerce verilir. Bunların prime esas günlük kazançları bu Kanunun 82 nci maddesi uyarınca belirlenen prime esas günlük kazanç alt sınırıdır. İlgili primlerin sigortalı ve işveren hissesinin tamamı valiliklerce ödenir.

Güvenlik korucularının veya valiliğin talebi üzerine Kurumca yetkilendirilen sağlık hizmeti sunucularının sağlık kurullarınca usulüne uygun düzenlenecek raporlar ve dayanağı tıbbî belgelerin incelenmesi sonucu, çalışma gücünün en az %60'ını veya vazifelerini yapamayacak şekilde meslekte kazanma gücünü kaybettiği Kurum Sağlık Kurulunca tespit edilen güvenlik korucuları malûl sayılır.

Güvenlik korucusu olarak görev yapmakta iken 55 yaşını dolduranlardan en az 15 yıl bu görevde bulunmuş olanlara yaşlılık aylığı bağlanır. Bu fıkra kapsamında yaşlılık aylığı bağlanabilmesi için ayrıca terör suçlarından hüküm giymemiş olmak şarttır. Hüküm giymeden önce aylık bağlanmış olması halinde ise bağlanan aylık kesilir.

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla güvenlik korucusu olarak görevde bulunanların valiliklerin talebi üzerine güvenlik korucusu olarak geçen ve bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce uzun vadeli sigorta kollarına tabi olmadığı süreleri için müracaat tarihinde geçerli olan prime esas kazanç alt sınırı ve %32.5 oranı üzerinden hesaplanacak prim tutarları, tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde valiliklerce ödenir. Bu süre içinde sigorta primlerinin ödenmemesi halinde bu Kanunun 89 uncu maddesi hükümleri uygulanarak primler tahsil olunur.

Bu maddenin yürürlük tarihinden önce görevi sona erenler ile bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla bu Kanun kapsamında emekli, yaşlılık veya malûllük aylığı ya da 442 sayılı Kanunun mülga ek 16 ncı maddesi veya 2330 sayılı Kanun kapsamında aylık bağlanmış olanlar hakkında bu madde hükümleri uygulanmaz.

Bu madde kapsamındaki sigortalılarla ilgili olarak bu maddede aksine hüküm bulunmaması kaydıyla bu Kanunun ilgili hükümleri uygulanır. Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları tespit etmeye Kurum yetkilidir. "

10. 5510 sayılı Kanun'un *"Uyuşmazlıkların çözüm yeri"* başlıklı 101. maddesi şöyledir:

"Bu Kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde, bu Kanun hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili ortaya çıkan uyuşmazlıklar iş mahkemelerinde görülür."

11. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun *"İdari dava türleri ve idari yargı yetkisinin sınırı"* başlıklı 2. maddesi şöyledir:

" 1. (Değişik: 10/6/1994-4001/1 md.) İdari dava türleri şunlardır:

a) (İptal: Anayasa Mahkemesinin 21/9/1995 tarihli ve E:1995/27, K:1995/47 sayılı kararı ile; Yeniden Düzenleme: 8/6/2000-4577/5 md.) İdarî işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları,

b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları,

c) (Değişik: 18/12/1999-4492/6 md.) Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar.

2. İdari yargı yetkisi, idari eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimi ile sınırlıdır. İdari mahkemeler; yerindelik denetimi yapamazlar, yürütme görevinin kanunlarda ve Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde gösterilen şekil ve esaslara uygun olarak yerine getirilmesini kısıtlayacak, idari eylem ve işlem niteliğinde veya idarenin takdir yetkisini kaldıracak biçimde yargı kararı veremezler."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

12. Uyuşmazlık Mahkemesinin Muammer TOPAL'ın başkanlığında, Üyeler Şükrü BOZER, Mehmet AKSU, Birol SONER, Aydemir TUNÇ, Nurdane TOPUZ ve Ahmet ARSLAN'ın katılımlarıyla yapılan 18/10/2021 tarihli toplantısında 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; İdare Mahkemesince, 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, Mahkemece idari yargı dosyasının ekinde adli yargı dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

13. Raportör-Hâkim Taşkın ÇELİK'in, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

14. Dava, 1994-2016 arası Geçici Köy Korucusu olarak görev yaptıktan sonra istifa eden davacının, bu süre içerisinde sigortasız çalıştırıldığından bahisle 5510 sayılı Kanun kapsamında hizmetlerinin tespit edilip sigorta primlerinin ödenmesine karar verilmesi istemiyle açılmıştır.

15. Dosya kapsamı ve yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerine göre, tespit davasının 6100 sayılı Kanun'un 106. maddesinde düzenlendiği, buna karşılık 2577 sayılı Kanun'un *"İdari dava türleri ve idari yargı yetkisinin sınırı"* başlıklı 2. maddesinde tespit davasının belirtilmediği görülmektedir.

16. Bu durumda, 442 sayılı Köy Kanununun 74. madde hükmü kapsamında "güvenlik korucusu" olarak istihdam edilen davacının, dava konusu ettiği dönemle ilgili olarak, 5510 sayılı Kanunun Ek 15. maddesine göre, 5510 sayılı Kanunun 4.maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılması için aranan koşulları taşıyıp taşımadığı, bu bağlamda sigorta primlerinin ödenip ödenmemesi gerektiği hakkında yapılacak hukuki değerlendirmenin, 5510 sayılı yasanın 101 maddesi uyarınca adli yargının (iş mahkemesi) görev alanına girdiği sonucuna varılmıştır.

17. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak; Diyarbakır 1. İdare Mahkemesinin başvurunun kabulü ile Diyarbakır 7. İş Mahkemesinin 16/03/2021 tarihli ve E.2021/64, K.2021/85 sayılı sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADLİ YARGI YERİNİN GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Diyarbakır 1. İdare Mahkemesinin BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile Diyarbakır 7. İş Mahkemesinin 16/03/2021 tarihli ve E.2021/64, K.2021/85 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

18/10/2021 tarihinde, OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan Vekili	Üye	Üye	Üye
Muammer	Şükrü	Mehmet	Birol
TOPAL	BOZER	AKSU	SONER

Üye	Üye	Üye
Aydemir	Nurdane	Ahmet
TUNÇ	TOPUZ	ARSLAN